

In het kort

- Vorig jaar exporteerden Vlaamse bedrijven wereldwijd voor **429,4 miljard euro** aan goederen .
- **64,5%** van de uitvoer ging naar EU-lidstaten, **10,6%** naar Europese landen buiten de EU en **24,9%** naar de rest van de wereld.
- **Farmaceutica, chemische en minerale producten** waren de belangrijkste exportgoederen van Vlaanderen.
- **Energie en covidvaccins** hebben de Vlaamse jaaruitvoer behoorlijk parten gespeeld in 2023: ze waren verantwoordelijk voor resp. 40% en 33% van het totaalverlies (-10,6%).
- Maakten in 2023 een behoorlijk deel van het globale exportverlies goed: **transportmaterieel** (*elektrische personenwagens* vooral), **machines en mechanica, elektr(on)ische apparatuur** en **agrovoeding**.

De Vlaamse goederenexport klokte in 2023 af op ongeveer 429,5 miljard euro. Dat is 10,6% minder dan in 2022, wel het jaar waarin het hoogste exportcijfer ooit werd gehaald. Met dat bedrag ligt 2023 wel nog steeds bijna 13% hoger dan 2021, het eerste jaar na de coronapandemie en Brexit. Voor de stijging zijn verschillende redenen. Zo volgde na het coronajaar 2020 een krachtig economisch herstel in 2021 (+28%) én 2022 (+26%). Die relance verhoogde zowel de vraag naar als de prijzen van heel wat producten. Maar ook de uitvoer van coronavaccins had een enorm effect. In de loop van 2023 zakten niet alleen de prijzen van energieproducten tot een "normaler" niveau, maar viel tegelijk ook de internationale verkoop van coronavaccins fel terug.

De uitvoerwaarde behield in wezen nog een relatief hoog niveau **ondanks voortdurende én nieuwe geopolitieke en economische uitdagingen (Oekraïne, Midden-Oosten...)**. Er was uiteraard sprake van "normaliserende" wereldprijzen van grondstoffen, maar doorgaans bleven die nog altijd relatief hoog.

Ondanks een daling met 13% tot 426 miljard euro bleef **ook de Vlaamse invoer op een hoog peil in 2023**. Door aanzienlijke prijsdalingen in 2023 binnen de **sector minerale producten** (brandstoffen, aardolie, aardgas, elektriciteit) ging de Vlaamse invoer ervan 33,7% achteruit.

De Vlaamse uitvoerwaarde (-10,6%) zakte minder dan die van het Waalse Gewest (-29,6%). De Brusselse uitvoer steeg aanzienlijk door de extra uitvoer van elektrische auto's (+27,5%). Vlaanderen was vorig jaar goed voor **net geen 82% van de Belgische export**.

Europees niveau

Europees bekeken, lag het Vlaamse uitvoerverloop (-10,6%) danig achter op het gemiddelde exportverloop vanuit heel de EU27 (-1,8%). Toegegeven, Vlaanderen zat daarmee zeker niet bij het koppeloton, maar de combinatie van dalende energieprijzen en de opdrogende vraag naar covidvaccins heeft de Vlaamse uitvoer in 2023 dan ook heel wat sterker laten teruglopen dan bij de meeste van onze EU-concurrenten.

In Vlaanderen eisen **energieproducten** een substantieel aandeel op (12,2%) in de totaalexport, veel meer dan b.v. in Duitsland (2,5%), Frankrijk (5,3%), Oostenrijk (3,2%), Italië (4,2%) en Spanje (8,2%). In Nederland ligt het aandeel "energie" dan weer wél hoger (15,3%).

Schommelingen in de wereldprijs van "energiedragers" hebben dan ook een fellere impact op onze exportwaarde dan in onze buurlanden (op Nederland na).

Reken daar nog de dominante rol bij van Vlaanderen als leverancier van een "once in a lifetime"-exportproduct als **coronavaccins** in 2021 én 2022. Die lieten de Vlaamse totaaluitvoer twee jaar op rij een ongezien hoge vlucht nemen, wat niet gebeurde bij de EU-concurrentie.

Sectorale export

De jaarexport van **chemie & farma** als sector daalde met 20,5%, een waardeafname met niet minder dan 26,7 miljard euro. Van alle sectoren was dat in 2023 meteen ook het grootste absolute jaarverlies. Uiteraard bleven chemie en farma in 2023 wel de Vlaamse exporticonen bij uitstek, met 103,5 miljard euro buitenlandse afzet en 24,1% aandeel in de Vlaamse totaaluitvoer. Op een dieper detailniveau stellen we vast dat het gros van die achteruitgang op het conto van **coronavaccins** te schrijven valt: een daling met 61% of 17,3 miljard euro minder aan jaarexport.

Ook de sector van de **minerale brandstoffen en energieproducten** kwam in aanmerking voor de titel “daler van het jaar 2023”. De jaaruitvoer ervan viel liefst 19,8 miljard euro terug, meteen een jaardaling van 26,6%. Het volledige verlies daarvan komt door minder export van *minerale brandstoffen*, vooral van **aardgas** (vooral in waarde, maar ook in volume).

Ook de **automobielbranche** blijft een van Vlaanderens belangrijkste exporttakken. Die heeft er – met een stijging van goed 20% – opnieuw een goed jaar opzitten. Idem bij **machines, mechanica en elektr(on)ische apparatuur** (+10,7%) en de sector van de **voeding en dranken** (+12,6%).

De top 5 van Vlaamse exportgoederen bestond uit (1) farmaceutische producten, (2) chemische producten, (3) minerale producten, (4) transportmaterieel en (5) machines en elektronische apparatuur. Samen maakten ze 60% uit van de Vlaamse exportwaarde. Onedele metalen vielen net buiten deze top.

Meeste export naar EU-lidstaten

Ook vorig jaar exporteerden Vlaamse bedrijven **vooral naar andere EU-landen**. Zo vertegenwoordigt de intracommunautaire handel **maar liefst 64,5%** van de Vlaamse uitvoer. Dit cijfer bleef onveranderd ten opzichte van 2022.

Ruim de helft (55%) van de Vlaamse uitvoer gaat naar de belangrijkste 5 bestemmingen. De uitvoer vertoonde naar elk van die landen een dalende lijn tegenover 2022: Duitsland (-13,6%), Nederland (-22,2%), Frankrijk (-6,5%), de VS (-6,8%) en het VK (-8,8%). De export naar Italië (+1,9%), Spanje (-1,0%), Polen (-1,8%), Zweden (+0,7%) en China (+4,7%) had het iets minder moeilijk. China staat door die stijging nog iets steviger in de top 10.

De Europese markten buiten de EU – met sinds de Brexit dus ook het VK – tekenden in 2023 voor zo’n 11% van de Vlaamse export. De **uitvoer naar het VK daalt met 8,8%**. Minder dan de gemiddelde daling dus. Ook hier een pak minder *farmaceutica en minerale brandstoffen*, maar wel extra *voeding/drank* en *vervoermaterieel*.

Ongeveer een kwart (24,9%) van de Vlaamse export gaat **naar andere continenten** dan Europa. In Azië (-24%), het Midden-Oosten (-6%) en Afrika (-24%) noteren we exportdalingen. In Amerika (+1,2%) én Oceanië (+4,5%) boekte de Vlaamse uitvoer wel licht positieve cijfers.

Wat brengt 2024?

Naast de daling van de in- en uitvoercijfers becijferde Statistiek Vlaanderen dat ook de Vlaamse **concurrentiepositie**, gemeten volgens de **geharmoniseerde competitiviteitsindicator (HCI)**, verslechterde tussen september 2022 en juli 2023 en bleef dan ongeveer constant op dat niveau tot december 2023. De HCI is een maatstaf voor de wisselkoers- en kostencompetitiviteit van het Vlaamse Gewest ten opzichte van de belangrijkste handelspartners. Tussen september 2022 en december 2023, ten slotte, steeg de HCI (verslechtering van de concurrentiepositie). Dat kwam vooral op naam van de goedkopere Chinese yuan, Turkse lira, Amerikaanse dollar en Russische roebel, en in mindere mate ook de Japanse yen en Indische roepie.

Waakzaamheid blijft overigens geboden. Volgens de meest recente **WTO Barometer van de Goederenhandel** (8-03-2024) kan de wereldwijde goederenhandel na een zwakke prestatie in 2023 een bescheiden stijging gaan vertonen in het eerste kwartaal van 2024. Toch blijven geopolitieke spanningen een groot risico vormen voor de kortetermijnvooruitzichten.